

AZ UNESCO ÁLTALÁNOS INFORMÁCIÓS PROGRAMJÁNAK HÍREI

Közös IFSTD/PGI projekt: tudományos–műszaki információ a fejlődésért

E projekt az 1979-ben Bécsben megtartott ENSZ-konferencia, a *United Nations Conference on Science and Technology for Development (UNCSTD)* eredményeként jött létre. A konferencia elismerte, hogy a tudományos–műszaki információ elengedhetetlen a következetes társadalmi, gazdasági és kulturális fejlődéshez, és ajánlásaiban szorgalmazta a fejlődő országok információs rendszereinek kiépítését, és az ezek működtetéséhez szükséges szakemberek oktatását, továbbképzését. Olyan megoldásra volt szükség, amely egyaránt figyelembe veszi a rendszerek kifejlesztésének technikai problémáit és a fejlődő országok információs szükségleteit.

A jelenlegi helyzet és a szóba jöhető lehetőségek tanulmányozására az Unesco és az *IFSTD (Interim Fund for Science and Technology for Development – Ideiglenes Alap a Tudományos–Műszaki Fejlődésért)* az *Általános Információs Program (General Information Programme, PGI)* koordinálásával tizenhat fejlődő országra kiterjedő tanulmányosorozatot kezdeményezett. A tanulmányt két fázisban kívánják elvégezni; az első fázis, amely Kolumbia, Costa Rica, Jordánia, Kenya, Korea, Malaysia, Marokkó és Nigéria információellátásának és -használatának felmérésére terjed ki, már folyamatban van. A felmérés eredményeiről – országok szerint – jelentéseket készítenek, amelyeket az illető országokat képviselő szakemberek jelenlétében értekezleteken vitatnak meg.

A tanulmányosorozattól egyrészt azt várják, hogy rávegyen arra, hogy az ENSZ rendszernek pontosan mit is kell tennie az információ jobb kihasználásának előmozdítására, másrészt remélik, hogy a vizsgálat megindít egy olyan folyamatot, amely elvezet a nemzeti információs politikák kialakításához, és a nemzetközi támogatást igénylő területek kimutatásához.

* * *

Számítógépek kereső és „alkotó” tevékenységéből eredő copyright problémákkal foglalkozó kormányzati szakértők bizottsága

A Bizottság 1980. december 15–19. között értekezletet tartott az Unesco párizsi székházában. Az Unesco és a *WIPO (World Intellectual Property Organization – Szellemi Tulajdonjogi Világszervezet)* főigazgatói által

összehívott értekezlet célja az volt, hogy egy – már korábban létrehozott – munkacsoport jelentése alapján tovább elemezze a copyright-tal védett művek számítógépes tárolásának és visszakeresésének következményeit és a számítógép segítségével előállított művek szerzői jogi kérdéseit, majd országos és nemzetközi szintű jogszabályozási ajánlásokat készítsen.

Az értekezleten 34 ország – köztük hazánk is – és 13 nemzetközi nem-kormányzati szervezet képviselői vettek részt. Meghatározták az eldöntendő kérdéseket, azok megtárgyalásának sorrendjét, és megerősítették a munkacsoport azon nézetét, hogy a számítógép által előállított művek copyright-tulajdonosai csakis a kreatív elemeket előállító személyek lehetnek.

A megbeszélések után a Bizottság arra a következtetésre jutott, hogy részletes ajánlások kidolgozása jelenleg nem lehetséges, ezért megbízta az Unesco Titkárságát és a WIPO Nemzetközi Hivatalát, hogy a korábbi jelentés és a jelenlegi fejlemények alapján készítsen el egy olyan előzetes szöveget, amelyet megjegyzések gyűjtése céljából megküldenének az érdekelt tagországoknak és nemzetközi szervezeteknek.

A Bizottság az ezen észrevételek figyelembevételével átdolgozott szöveget – ajánlások összeállítása céljából – 1982-ben fogja megvitatni.

* * *

UNISIST központok

Infoterm

Az *Infoterm (International Information Centre for Terminology – Nemzetközi Terminológiai Tájékoztatói Központ)* az UNISIST program keretében jött létre 1971-ben; munkája szorosan kapcsolódik az *ISO Technical Committee 37 Terminology* nevű bizottság tevékenységéhez.

Az Infoterm célja

a világon megjelenő, terminológiával foglalkozó kiadványok – különösen a terminológiai szabványok, irányelvek, speciális szógyűjtemények – gyűjtése és feldolgozása;

bibliográfiák és speciális szógyűjtemények készítése; információszolgáltatás terminológiai könyvtárakról és gyűjteményeiről;

a terminológiával foglalkozó kiadványok megjelenéséről való tájékoztatás elősegítése;

tájékoztató terminológiai oktatási lehetőségekről;

a terminológiai adatbankokhoz való világméretű hozzáférési lehetőség megteremtése.

Az Infoterm a következő konzultációs szolgáltatásokat nyújtja:

bevezetés a terminológia elméletébe;

a terminológia lexikográfiai elveinek és módszereinek alkalmazása;

terminológiai dokumentációs módszerek, szabványok és formátumok alkalmazása.

Az Első Infoterm Szimpóziumon (Bécs, 1975) elhatározták, hogy a terminológiai tevékenységek koordinálására nemzetközi hálózatot hoznak létre. A TermNet elnevezésű hálózat a következő programokat kívánja megvalósítani:

a terminológia tudományos alapjainak kifejlesztése;

az új terminológiák (szakkifejezések) kialakítása, valamint a terminológiai adatok és információk gyűjtése, feldolgozása és terjesztése során szorosabb együttműködés megvalósítása.

ISDS Nemzetközi Központ

Az ISDS (*International Serials Data System*) Nemzetközi Központja a francia kormány és az Unesco közötti egyezmény eredményeként 1976-ban jött létre Párizsban a folyóiratok nemzetközi automatizált nyilvántartási rendszerének kialakítása és működtetése céljából. A rendszernek jelenleg 19 ország tagja, közöttük hazánk is.

Az ISDS nemzeti és regionális központok hálózata, amelyet a Nemzetközi Központ koordinál; a hálózat jelenleg 45 központból áll, és a világ folyóirat-termésének 80%-át dolgozza fel.

Az országos és regionális központok rendszeresen feldolgozzák az országukban 1971 óta megjelent folyóiratokat – azokat pedig, amelyek olyan országban jelentek meg, ahol még nincs központ, a Nemzetközi Központ dolgozza fel. A tételeket géppel olvasható vagy manuális formában küldik meg a Nemzetközi Központnak, ahol ellenőrzik őket, és beviszik az ISDS géppel olvasható adatbázisába. Az adatbázis jelenleg kb. 90 ezer tételtől áll, és évente kb. 30 ezer tétellel növekszik. A géppel olvasható adatbázis az országos ISDS központokban is rendelkezésre áll.

Az ISDS fájl A/6-os mikrofilmplapon is hozzáférhető. Az egyes tételek a következő adatelemeket tartalmazzák: ISSN szám, kulcscím, a cím más formái, kiadó, a kiadó címe, ország-kód, a megjelenés kezdete és vége, rövidített cím, alcímek. A visszakeresés két index, nevezetesen ISSN számok és címek szerinti betűrendes index segítségével történhet.

Jelenleg két mikrofilmplak-kiadás áll rendelkezésre: az 1977-es és az 1979-es, mely utóbbi már 75 ezer tételt tartalmaz. A rendszerbe érkező új tételeket a kéthavonta megjelenő *ISDS Bulletin* adja közre.

A Nemzetközi Központ az *International list of periodical title word abbreviations (ISO 833)* c. szabványos rövidítés-jegyzék naprakészen tartásáért is felelős. Az ISO-val együttműködve a jegyzékhez heti kiegészítéseket ad ki, amelyek az egyes központok által kért új címrövidítéseket tartalmazzák. Az 1971 és 1976 között megjelent kiegészítések kumulált kiadása is megjelent.

/UNISIST Newsletter, 9. köt. 2. sz. 1981./

(N. I.)

ÁLLOMÁNYREVÍZIÓ

A prágai Állami Műszaki Könyvtár 3. általános állományrevíziója

Az állományrevízió olyan „szükséges rossz”, amelytől nemcsak a nyilvántartások hitelessége, hanem az olvasószolgálat minősége is függ. A prágai *Állami Műszaki Könyvtár (Státní technická knihovna)* a második világháború befejezése óta harmadizben tart általános állományrevíziót. Az első revízió 1956-ban (257 103 kötet), a második 1962/63-ban (348 896 kötet) volt, mindkettő olyan egyvégtében tartott gyorsrevízió, hogy közben az olvasók kiszolgálását is biztosították.

A harmadik revízió idejére az állomány 457 151 kötetnyi könyvre és 192 860 kötetnyi folyóíratra nőtt. Ezért több szakaszból álló revízióra határozták el magukat olyaténképpen, hogy a munka összefogására három főből álló revíziós csoportot hoztak létre, amelyet az éppen folyó munkálatok szükségleteinek megfelelően egészítenek ki időszakos munkatársakkal. E szakaszos revíziót 1974-ben kezdték meg, s azóta az előzetesen meghatározott négy szakaszból az első szakaszt (a Könyvtár 1810-ig beszerzett történeti állománya), a második szakasz első részének a) pontját (a Könyvtár 1913-ig beszerzett könyvállománya), valamint a negyedik szakaszt (az 1913–1963 közötti könyvállomány) fejezték be. Az egyes szakaszok tehát a beszerzés